

Wacht niet tot het te laat is

Vertrouwensloket welzijn landbouwhuisdieren

Fleur Bartels en Henk Korterink werken beide voor het vertrouwensloket. Fleur is coördinator van het vertrouwensloket bij LTO en Henk is psycholoog, gespecialiseerd in de agrarische sector. Henk is lid van het team dat regelmatig bedrijven bezoekt waarover een melding is gedaan bij het vertrouwensloket.

Het vertrouwensloket is opgericht in 2002, op initiatief van de veehouderijsector na een incident met een stal waar dode dieren werden gevonden. De toen zittende minister vroeg zich af waarom erfbetreders de situatie op het betrokken bedrijf niet in een eerder stadium gesignaleerd hadden. Zeker 25 partners werken

nu mee aan het loket en hebben afspraken gemaakt met als doel: 'het signaleren en voorkomen van verminderde zorg of verwaarlozing van landbouwhuisdieren'.

Is het aantal meldingen gegroeid de laatste jaren?

Fleur: "Verminderde dierzorg wordt

gelukkig steeds eerder gesignaleerd. We zitten nu rond 110 meldingen per jaar. Deze meldingen worden gedaan door mensen die dicht om de veehouder staan, zoals familie, burens, dierenarts, inseminator, voervoorlichter, bedrijfsverzorgers. Dierzorg ligt echt onder een vergrootglas en heeft ook een sterk imago-aspect. Met het vertrouwensloket laten we zien dat we ons het als sector zelf aantrekken dat de zorg voor landbouwhuisdieren goed is. Bovendien proberen we het besef te kweken dat verminderde dierzorg nooit expres gebeurt, maar altijd een oorzaak heeft."

Waarvoor worden dieren soms verwaarloosd op een bedrijf?

“Vrijwel geen enkele veehouder verzorgt zijn dieren moedwillig slecht. Vaak komt het door iets anders: er zijn financiële zorgen, problemen in de relationele sfeer, de ontwikkelingen in het vakgebied leiden tot kopzorgen, enzovoort.

Erfbetreders hebben vooral veel vaktechnische kennis, maar de sociale en emotionele aspecten staan vaak wat verder van ze af. Daarom werkt het vertrouwensloket ook samen met hulpverleners en adviseurs die daarin gespecialiseerd zijn. Het doel is niet de veehouder op de vingers tikken, maar hem de helpende hand reiken.”

Wat zijn die sociaal emotionele aspecten?

Henk: “Bij alle bedrijven die ik bezocht heb, was er -naast vaak andere problemen- iets in de privésfeer aan de hand. Een echtscheiding, sterfgevallen, eenzaamheid.... Dan blijven werkzaamheden net te lang liggen: er wordt niet op tijd gevoerd, de stal wordt een keer niet schoongespoten. Spanning in de privésfeer heeft zijn weerslag op het bedrijf. Want alles hangt met elkaar samen als je een veehouderijbedrijf hebt. Net zoals in andere MKB-branches.”

Kennis van de sector is belangrijk voor dit werk want de reguliere hulpverlener weet vaak niet hoe het werkt op een boerenbedrijf.

melding geven we daar geen informatie over. Meestal is het ijs snel gebroken en wil een veehouder met ons verder praten. Als een melding terecht is, proberen we de oorzaak te achterhalen. Wat is de financiële situatie van het bedrijf, hoe staat het vee erbij, spelen er andere zaken? We kunnen daarna inzetten op een preventietraject of een begeleidingstraject.

Van een begeleidingstraject is meestal sprake als er problemen zijn in de persoonlijke sfeer. Dan komt een agrarisch bedrijfseconoom langs, samen met een sociaal psycholoog of maatschappelijk werker. Onze teamleden zijn ervaren specialisten en kennen de dagelijkse agrarische praktijk. Ze staan dicht bij de boer en snappen wat er speelt.”

‘Je kunt niet tegen een boer zeggen dat hij maar even een tijd op vakantie moet om bij te komen.’

Henk: “Je kunt niet tegen een boer zeggen dat hij maar even een tijd op vakantie moet om bij te komen. Dat gaat niet met een boerenbedrijf.”

Hoe gaat het in zijn werk als er een melding is?

Fleur: “Meldingen komen binnen per telefoon of via de website. Wanneer het loket een melding ontvangt, wordt deze altijd eerst door ervaren specialisten beoordeeld. Een dierenarts en een bedrijfskundige gaan vervolgens op bezoek bij de veehouder. Als er sprake is van verminderde diersoort, wordt naar concrete oplossingen gezocht. Bijvoorbeeld met hulp van de dierenarts, leveranciers, de huisbankier, een psycholoog, een boekhouder of bedrijfsverzorging.”

Zijn jullie mensen welkom op het erf?

“Vaak schrikt de ondernemer en dan is de eerste vraag wie die melding gedaan heeft. Bij een anonieme

Zeggen bedrijven wel eens: ‘Wegwezen jullie, hier heb ik geen zin in?’

Fleur: “Eigenlijk komt dat niet voor. Een heel enkele keer misschien. Vaak zie je in het begin wat weerstand maar daarna zijn mensen vaak opgelucht. Dat er een melding is gedaan en hulp komt. We proberen

Henk Korterink

in een half jaar of jaar met ongeveer zes bezoeken het netwerk van een boer erbij te betrekken. Dan kan, afhankelijk van de oorzaak, de eigen dierenarts zijn, de bank, de zuivelonderneming, maar ook sociale of psychologische hulpverlening als daaraan behoefte is.”

zeker weet dat hij een ernstige vorm van autisme heeft. Zolang hij zijn eigen ding kon doen in een eigen structuur, was er niet veel loos. Maar toen er dingen veranderden in zijn leven werd het lastiger te functioneren. Gelukkig stond hij open voor begeleiding.”

Wel is een ambitie het vertrouwensloket uit te breiden naar meer sectoren. Bij het Vertrouwensloket worden meldingen over koeien, kippen, schapen, geiten en varkens en bedrijfsmatig gehouden paarden in behandeling genomen. Het komende jaar ligt de focus op de erfbetreders in de pluimveehouderij en varkenshouderij, omdat uit deze sectoren het Vertrouwensloket relatief weinig meldingen ontvangt.

‘Wij proberen te voorkomen dat er een neerwaartse spiraal ontstaat.’

Henk: “Als je gewend bent altijd je eigen boontjes te doppen, aanvaard je niet zomaar dat je misschien op de rand van een depressie zit. Gevolg kan zijn dat je de interesse voor je bedrijf inzakt. Taken waar je voorheen niet over nadacht, daar zie je nu tegen op. Er blijft steeds vaker iets liggen, en op een gegeven moment ga je dat ook zien in de bedrijfsresultaten of aan het bedrijf en de dieren.”

Wij proberen te voorkomen dat er een neerwaartse spiraal ontstaat. Door praktische hulp op het bedrijf, maar ook door hulp bij het verbeteren van de emotionele toestand, als dat aan de orde is. Zodat een ondernemer er weer zin in krijgt.”

Kun je voorbeelden noemen?

Henk: “Ik ken één boer waarvan ik

Je ziet in de melkveehouderij dat er de laatste jaren heel veel veranderd is in korte tijd. Dat eist bij sommigen zijn tol. Er moeten dan keuzes gemaakt worden. “Ik kwam eens bij een jonge veehouder die het bedrijf van zijn vader overnam. Meteen al ging er iets mis met de naamswijziging bij RVO en de KvK. Daardoor raakte hij van het ene in het andere probleem. Boetes, gekort op toeslagrechten, jaarcijfers daardoor niet op orde; een domino-effect. De ondernemer voelde zich boos en bevroor er letterlijk van; hij kon het niet meer ontrafelen.”

Het lijkt me moeilijk om zo iets bespreekbaar te maken, maar het lijkt me ook moeilijk anoniem te melden, zonder overleg.

“Het is een vrijwillige, individuele keuze. Maar één van de redenen dat het loket is opgezet door de sector, is dat we graag zélf dit soort zaken vroegtijdig willen oplossen met agrarisch ondernemers.

Wij kunnen ondernemers op een begripvolle en praktijkgerichte manier helpen om een uit een bepaalde situatie te komen. Wordt het een overheidstaak, dan komen veel eerder wettelijke consequenties en boetes om de hoek kijken. Dat is niet in het belang van agrarisch ondernemers.”

Wat is de ambitie voor het loket? Overbodig worden?

Fleur: “Dat zou het mooiste zijn, maar persoonlijke problemen blijven altijd bestaan.

Ook niet onbelangrijk: de ambitie om verminderde dierzorg als sector zelf te kunnen blijven signaleren en aan te pakken.”

Wat moet je vooral niet doen?

Fleur: “Wachten tot het te laat is en er negatieve publiciteit of zelfs Kamervragen van komen. Want het wordt meteen breed uitgemeten als de NVWA ergens vee weghaalt, dat weten we zo langzamerhand wel. De politie komt erbij, de pers en iedereen staat er met zijn mobieltje opnames te maken.

Voor de betreffende boer is dat een persoonlijk drama dat misschien voorkomen had kunnen worden. Ik denk dat we het snel eens kunnen zijn dat dat niet iets is wat we willen samen.

Verder: niet wegstippen als je denkt dat er iets mis is! Dat geldt voor alle erfbetreders, ook veehandelaren. En zelfs op verzamelcentra weten ze misschien wel waar steeds dieren vandaan komen die niet in optimale vorm zijn.

Ik denk dat iedereen die dit artikel leest, daarbij een boer bij in zijn hoofd kan hebben waar hij/zij meteen aan denkt. Doe daar dan ook iets mee! Onze ervaring is echt dat mensen blij zijn als iemand een helpende hand uitsteekt.”

Ook bij Vee&Logistiek Nederland zijn twee eigen contactpersonen voor het vertrouwensloket, die er met alle begrip mee om zullen gaan. Dit zijn Jan Vernooij en Andries Kingma.

Fleur Bartels